

Výklad vyššího z nižšího

Rádl napsal na začátku druhé kapitoly své poslední knížky, že opouští metodu *vysvětlování* růže z buněk, obratlovce z červů, člověka z opice a Boha z instinktů lidských, a že chce *rozumět* živým bytostem, a proto vykládá žábu podle vzoru dokonalého obratlovce, opici podle člověka a lidi podle obrazu božího. Možná, že se tyto dva přístupy tak naprosto nevylučují, nýbrž naopak doplňují nebo mohou doplňovat; já se tak aspoň domnívám. Vynález myšlenky „vývoje“ hodně změnil v našem přístupu ke skutečnosti, vůbec ke světu, a „vývoj“ v biologickém smyslu v podstatě pracuje s myšlenkou, že od nižších tvorů vedla cesta k tvorům vyšším, nebo snad léuše a méně hodnotícím způsobem řečeno, od jednodušších tvorů vedla cesta k tvorům složitějším, komplikovanějším (Teilhard říká „centrokomplexnějším“). A to zajisté znamená, že ve všem vyšším můžeme vždycky najít nějaké pozůstatky, relikty, ale také, ba zejména prvky, stavební materiál toho „nižšího“, avšak jako nezbytného předpokladu a podmínky pro tvorbu, výstavbu, „organizaci“ toho vyššího či složitějšího. Že je hrubě mylné tyto předpoklady a podmínky chápat jako „příčiny“, by mělo být zbytečno podtrhovat: to vyšší jistě není v nižším obsaženo, ale bez toho nižšího by se nemohlo ani zrodit, ani přežít. Uznat to snad musí každý; nevím, proč by to mělo být znehodnocováno jako „zaprodanost myšlení nové doby“.

(Písek, 141004-3.)